

hen, die tonen
lijven, en terwijl
n zich hoe lan-
men voorberei-
monopolie van
O Calvin, o de

f" dat geopend
t bij de Wereld-
ta", kunnen we
z van de leiding
grenzen" tussen
n aanvaard elke
noemt, al weer-
nangericht. Een
Christus gepro-
naderend einde.

P. D.

g of rzoek?

ers een tijdlang
van mening ver-
onder de syno-
ke rechter voor-
kekkelijke goederen.
n stilstaan.

shof te Amster-
goederen van de
lom aan de vrij-
synodocratische
de Hoge Raad
soeten beslissen.
rst had kunnen
te Synode, daar
toet worden de
uitspraak afwij-
jdt met de rede-
ex art. 31 K.O.
worden, en te-
ep op de synode

gelezen, kan we-
smaking", wan-
44 en volgende
ons losgemaakt
ten; wij hebben
ssingen van een
van en in strijd
cht en derhalve
als enig orgaan
art. 31 K.O. Of
wijze dit toet-
der aan de leden
beoordeling en
rechter, dan aan
ts afgeleide be-
ch om dit alles
r ingaan op de
eet of had om,
een verzoek om

Raad (die een
bekleedt) stelde
op een synode
elke de leeruit-
chten, daar niet
ge van ernstige
urheid te dienen,
van eigen vroe-
n werkelijk ge-
blijken te be-
een eis voort-
kerkrecht deze
ebruik werd ge-
dult als vrijma-
nien een der-
niet alleen be-
jdige gezindheid
ook onaanvecht-
e besluiten wer-
der critiek van
rstaan. Hetgeen
tspraak van de
bruari 1923 be-
statuten te goe-
en billijkheid,
mt op de wijze
leid van de uit-

thans geldende
ig van de K.O.
rechterlijke uit-
en aan de bur-
overwegende:
et Hof niet be-
der K.O. waar-
an na appel op
leze stelling —
de redelijkheid.
althans als on-

redelijke uitlegging beschouwd". Waaraan in cassatie niets te veranderen is. De Haagse advocaat, Mr D. J. Veegens, merkt onder dit arrest op: „Het voorstel tot revisie bij een volgende Synode is te beschouwen als een buitengewoon rechtsmiddel, dat tot in het oneindige kan worden herhaald, en het heeft geen schorsende kracht." Wij herhalen deze puntige juiste typering: Een buitengewoon rechtsmiddel, d.w.z. een beroepsmogelijkheid, die buiten de normale orde ligt. In het burgerlijk en strafprocesrecht komen buitengewone rechtsmiddelen alleen maar voor, wanneer zich nieuwe feiten voordoen, waarop bij de berechting niet kon worden gelet. De beoordeling of deze feiten werkelijk nieuw (novum = ongekend) zijn is aan strenge regels gebonden. Deze regels gelden blijkbaar niet in het kerkrecht, immers anders zou een tot in het oneindige herhalen niet mogelijk zijn. Hier rijst tevens een andere vraag: Hoe durft men te binden aan leerspraken met een eis van directe onderwerping daaraan, terwijl men tegelijk een verzoek tot revisie tot in het oneindige toelaat, ja zelfs als rechtseis durft stellen. Een revisie heeft immers geen schorsende kracht van het besluit. Dit is het voornaamste wat hier gezegd wordt. Daar ligt de plicht tot vrijmaking, wanneer de besluiten onwettig of bovenschrijftuurlijk zijn. Naar art. 32 Ned. Geloofsbelijdenis: „En daarom verwerpen wij alle menselijke vonden, en alle wetten, die men zou willen invoeren om de gewetens te willen binden, hoewel men denkt God er mede te dienen, op wat voor manier ook maar.

Art. 31 K.O. verklaart dergelijke besluiten dan ook ab initio nietig, d.w.z. vanaf het oorspronkelijk. En zij die dit niet aanvaarden, hetzij kerkleden, hetzij kerkeraden, verkrachten art. 31 K.O., ook in het toelaten van deze verkrachting.

Daarom verblijft het ons, dat de Hoge Raad althans in deze zaak wettelijk geen reden kon vinden om de grief van de synodocraten tegen het arrest van het Hof gegrond te achten. Deze blijdschap gaat niet allereerst om het feit, dat de vrijgemaakte kerk in het bezit van haar goederen kon blijven — ja, ook daarom — doch vooral om deze rechtsbeslissing, dat geen verplichting aanwezig werd geacht, alvorens tot vrijmaking te komen, een revisieverzoek, in te dienen, waarin wij een juiste toepassing van het recht van de kerk zien.

Mogen wij allen hieruit nogmaals opmerken, dat het einde van de kerkelijke weg in geschillen niet is de oneindige weg der revisie, doch de eenvoudige toepassing van art. 31 K.O. in vrijmaking van ongedijde besluiten en daarmee handhaving van de grondslag der kerk.

Mr L. ROELEVELD.

Theologische Hogeschooldag 1952

De Commissie ter voorbereiding van de Theologische Hogeschooldag 1952 deelt mede:

Dinsdag 23 September zal, zo de HERE wil, de bidstond voor de Theol. Hogeschool worden gehouden. In deze Dienst des Woords, uitgaande van de Raad van De Gereformeerde Kerk te Kampen, zal voorgaan Ds H. Knoop te Rotterdam-Delfshaven.

Woensdag 24 September wordt, zo de HERE wil, de Theologische Hogeschooldag gehouden. Op die dag zullen in verschillende samenkomsten de volgende broeders spreken:

Prof. P. Diddens, Prof. C. Veenhof, Prof. Dr H. J. Jager, Ds M. J. C. Blok, Utrecht; Ds S. Cnossen, Drachten; Ds L. Doeken, Hilversum; Ds J. Meester, Amsterdam; Ds J. Meijer, Hoozeveen; Ds J. O. Mulder, Kampen; Ds G. van Rongen, Leiden; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam en Ds J. de Waard, Kampen.

In de samenkomsten zullen de volgende broeders de leiding hebben:

Ds O. W. Bouwsma, Kampen; Ds J. van Bruggen, Assen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds L. J. Goris, Wezep; Ds H. Knoop, Rotterdam-Delfshaven; Ds G. Visé, Kampen.

Kaarten voor de Theologische Hogeschooldag verzoeken wij U aan te willen vragen bij de podel van de Theol. Hogeschool, Broederweg 15, Kampen. Deze worden medio September toegezonden.

Voor de Bidstond behoeven geen kaarten te worden aangevraagd.

DE COMMISSIE.

De bibliotheek van wijlen

Prof. Schilder

Daar ik een paar weken met vacantie in Zwitserland doorbrenge, zal ik het eerste paar weken geen verantwoording van ingekomen gelden voor de bibliotheek van Prof. Schilder kunnen plaatsen.

P. JASPERSE,
 giro 25727.

Soera Rana

Een lezer, die ik daarvoor hartelijk dank, maakt mij attent op een vergissing in het artikel, dat ik ter nagedachtenis van Prof. Holwerda schreef. Ik citeerde daarin een gedichtje van Soera Rana en schreef toen, dat deze de oud-resident van Timor, die later straatprediker werd, de bekende Isaäc Esser was. Dit was evenwel onjuist. Soera Rana was diens zoon, Isaäc Esser Jr., die na van 1872—1874 aan de Standaard gewerkt te hebben, jaren lang mede-redacteur van de Oprechte Haarlemmer Courant is geweest. Hij stierf in 1920.

„Als Hervormde Kerk van Nederland meer en meer in het leven van de wereldkerk opgenomen"

Deze uitdrukking bezigt de Hoofdredacteur van het officiële blad „De Hervormde Kerk", uitgaande van de Hervormde Raad voor Pers en Publiciteit, naar aanleiding van de kwestie Ds J. Loos, Ned. Herv. predikant te Hilversum.

Zoals bekend zal zijn, is onder invloed van de „oecumenische beweging" in Engeland tussen Anglicanen en Presbyterianen de „hereniging" aan de orde (tout comme chez nous); maar hoe moet het dan met de „priesterwijding", waarop de Anglicanen zo prat gaan? Immers daaraan zit vast de „apostolische successie", waarover wij in ons blad 't vorig jaar vrij uitvoerig geschreven hebben. Er is nu een voorstel: beschouw de presbyteriaanse predikant als bisschop van een kleine diocese, laat hij achteraf nog de priesterwijding ontvangen, en het voornaamste struikelblok is uit de weg geruimd: de „apostolische successie" is verzekerd. Het tekent de diepte van het pel, waartoe de Engelse Staatskerk, maar vooral de Presbyteriaanse kerken, die voorheen als gereformeerde kerken te boek stonden, gezonken zijn, dat men enerzijds als conditio sine qua non durft stellen een symbolische handeling, welke aan de ontvanger niets kan toebrengen, en men anderzijds onder invloed van de eenheids-koorts geneigd is, aan die in vroeger tijden terecht scherp afgewezen conditie toe te geven, terwijl men speelt met de enige conditie, die naar de Schrift de apostolische „opvolging" waarborgt: de binding aan het Woord der apostelen, waardoor de wereld in Christus zal geloven.

Nu begeerde Ds Loos ook zulk een achterafwijding (additionele wijding) b.v. door een geestelijke van de Anglicaanse Kerk. Want daar lag zijn gedachte achter, dat een Hervormd predikant zonder deze wijding eigenlijk geen ambt heeft en de Sacramenten niet kan bedienen. Hierover had de Generale Synode van de Hervormde Kerk zich uit te spreken. Daar zat men nu. Wat te doen? Afwijzen? Maar dat zou immers betekenen een afschermen van het „oecumenisch perspectief"? Hoe zou men op deze wijze zijn breed Una-Sancta-standpunt kunnen handhaven? Sanctioneren dan? Vergeet echter niet, dat men pas in Artikel IV van de nieuwe Kerkorde onder „Van de ambten" had geproclameerd: „Om deze orde der Kerk van Christuswege te onderhouden en in de verscheidenheid der diensten te voorzien, zijn er de volgende drie ambten: dat der dienaren des Woords, dat der ouderlingen, en dat der diakonen". Zeg nu, dat het ambt van de dienaren des Woords eigenlijk niet „echt" is, en daar valt de orde der kerk.

De uitspraak der Generale Synode was: de belijdenis en de kerkorde der Ned. Herv. Kerk laten de aanvaarding van de z.g. additionele priesterwijdingen voor haar predikanten niet toe.

Dat is klare taal. Geen „priesterwijdingen". Belijdenis en kerkorde worden gehandhaafd.

Dacht U? Wacht even, er komt nog wat.

't Kan zó.

Maar 't kan ook anders.

Het vervolg van de uitspraak luidt: „dat aan de raad voor de zaken van Kerk en Theologie de bezinning omtrent het ambt en omtrent de grenzen van de Nederlandse Hervormde Kerk opgedragen blijft".

Dat betekent dus in dit verband: de sufficientie van het ambt van de dienaren des Woords staat niet vast. Wellicht behoeft het nog een of ander toevoegsel. En „de grenzen" van de Ned. Herv. Kerk staan ook niet vast, alles vanwege „de oecumene". Aan beide kan heel wat gedokterd worden, of wat deftiger: de bezinning is nog niet afgesloten.

En nu het slot van de uitspraak, aldus geformuleerd: „dat de vraag, wat in oecumenisch verband ter bevordering van de intercommunie bereikbaar is, open blijft en dat er ten deze voortgezet onderzoek en overleg geboden is". De intercommunie is de avondmaalsgemeenschap „in oecumenisch verband". Genoemde Hoofdredacteur licht het slot van de synodale uitspraak aldus toe: „Het verlangen naar de eenheid van de avondmaalsafel kan zo vurig worden, dat men er toe komt om al deze kerkordelijke kwesties als bijkomstig te beschouwen..... Wordt de Hervormde Kerk van Nederland niet meer en meer in het leven van de wereldkerk opgenomen?" Hij wijst in deze gedachtenfeer op „kerkgemeenschappen" in Zuid-India, in het leven geroepen door zendingdrivende presbyteriale en episcopale westerse kerken, die alle hun fiat hebben gegeven aan de „noodoplossing" van de additionele wijding in Zuid-India, en verklaart, dat het slot van de synodale verklaring daaraan heeft gedacht.

Dit in- en uitpraten, dit neen en ja tegelijk demonstreert opnieuw aan welke jammerlijke „leiding" de Hervormde Kerk ten prooi is. Ondanks alle hoogdravende woorden, wat een onkerkelijk geknoei!

Heel goed mogelijk dat atraks toegelaten wordt, waarvan de synode zelf zei: belijdenis en kerkorde laten het niet toe. 't Heet dan een „nood-oplossing".

Ziet men nu, wat zelfs de belijdenis waard is? Ze bindt niet. Ze verplicht niet. Dat denken wel, zeggen de

Zelfs een Gereformeerde dominee....

Onlangs kwam ik het portret van mijn oude dominee tegen. Aanzien doet gedenken. En met dat dat portret mij onder ogen kwam, rezen ze weer op in mijn herinnering. De Zondagmorgens, de Zondagavonden in die knusse, vertrouwde dorpskerk, waar iedereen iedereen kende; waar je — omdat elk huisgezin zijn vaste plaatsen had — met één oogopslag wist wie er was en wie er miste. De dominee miste nooit. Nu ja, de eerste drie Zondagen van Augustus en de eerste van Januari. Dan was het vacante. Maar anders: tientallen van jaren lang was hij zonder mankeren op zijn post. Hij had zo langzamerhand heel de gemeente „gepakt en gemazeld". Er waren er, die hij had gedoopt, gecatechiseerd, ten Avondmaal geleid, getrouwd, in het ambt bevestigd en die zelf al weer met hun kinderen onder zijn dienst in het doophuisje gezeten hadden. En toen hij onder zijn volk was vergrijsd en de lorgnet zo al en toe hulpdiensten moest gaan verlenen op stoel, waren er, die fluisterden, dat de gemeente nu zo langzamerhand wel wist, wat dominee wist.....

Toen ik zo toefde bij de herinnering aan wat al zo lang geleden scheen en dat gevoel van veiligheid en geborgenheid, dat in die oude dorpskerk hing, weer over mij kwam, moest ik op eenmaal denken aan de catechisaties. Dominee wist niets van psychologie, psychotechniek, psycho-analyse, psychotherapie, van psychologie der religie, van religieuze volkskunde en dergelijke meer. Misschien heeft hij wel nooit geweten, dat dat allemaal al uitgevonden was. Maar hij kende zijn Bijbel. En het psalmboek. En hij wist ook wat in het hart eens mensen was. Ik geloof altijd nog, dat hij dat laatste ook en vooral uit de Bijbel geleerd had. Hij was wijs. De catechisaties waren zeer eenvoudig. Hij zocht het niet in de breedte. Maar wat hij leerde, dat ging er in. En dat bleef zitten. Hij was, geloof ik, kuiperiaan. Hij vond het, geloof ik, een zeer gereformeerde stelling, dat je de kinderen der gelovigen moest houden-voor-wedergeboren-totdat-het-tengendeel-blijkt. Maar hij liet die stelling waar ze behoorde: op de academie. In de praktijk deed hij er niet naar. En hij verstond het geheim, waarvan de Dordtse Leerregels spreken: dat door vermaningen de genade wordt medegedeeld. Academisch had hij van de idee van de pluriformiteit der kerk niet veel last. Maar onverkort leerde hij ons, dat er buiten de kerk geen zaligheid is en dat ieder schuldig is zich bij de ware kerk te voegen.

Toen hij daarover bij Zondag 21 eens sprak, stelde een van de catechisanten de vraag: „of iemand, die rooms was, wel zalig kon worden?" Ze hadden op de Jongelingsvereniging met die kwestie gezeten.

De één had voor, de ander had tegen gepleit. Maar ze waren niet tot een conclusie gekomen. Dus was de gelegenheid schoon de vraag nu hoger-op te brengen. Dominee wachtte even.

Dacht even na.

En toen, met het bekende manuaal in de richting van de vrager, en een blijde zachtheid in de ogen, zei hij: „Beste jongen, als God hem genadig is, kan dat zelfs een Gereformeerde dominee".

Ik geloof niet, dat ze het allemaal begrepen.

Ik geloof ook niet, dat iemand het helemaal begreep.

Ik geloof, dat een enkele het gevoel had van met een kluitje in het riet gestuurd te zijn.

Maar 't antwoord haakte zich wel vast in de harten. Het was zaad.

En het ontkiemde.

Dominee had in dat antwoord het Evangelie gebracht.

Dat niemand behouden wordt uit de werken.

Ook niet uit de „Grifformeerde goddienst", waar velen nog al prat op gingen.

Maar dat het genade is.

Genade alleen.

„Zelfs" voor een gereformeerde dominee.

Jaren later las ik zijn overlijdensbericht: „In Jezus ontslapen". En ik dacht: „Zelfs hij. Zelfs een gereformeerde dominee.

Dat heet gadeloos' ontferming.

Dat genade, rijk en vrij!

God schenkt redding, schenkt bescherming.

Schenkt z' aan zondaars, schenkt z' ook mij.

Zelfs aan dominees.

Zelfs aan gereformeerde.

Oude dominee, heb dank!

D. E. C.

nieuwe-koers-mensen, de ouderwetse gereformeerden, maar hun gevoelens is uit de tijd. De belijdenis is geen statische, maar een dynamische grootheid. Voor de belijdenis als stringent Belijdenis-geschrift is het vloeiende, zwevende, vage „belijden", waarmee men alle kanten uit kan, in de plaats gekomen.

Hoe lang zullen zij, die gereformeerd willen heten in de Hervormde Kerk, zich nog blijven stellen achter hun leiders, die de door hen onaanvaardbaar verklaarde kerkorde kalmjes mee helpen uitvoeren, inplaats van zichzelf vrij te maken van de nieuw-modernistische organisatie, en anderen daartoe op te wekken?

P. D.